



(Research Article)

Construction and Psychometric Validation of the Psycho-Political Feeling Security Scale based on Nahj ul-Balagha

Hossein Moein Abadi Bidgoli^{1*}, Somayeh Pourehsan²

Submit Date: 8 February 2022

Revise Date: 14 April 2022

Accept Date: 20 May 2022

Publication Date: 21 June 2022

(Page 95-114)

Abstract

Nahj ul-Balagha is one of the important moral books from the perspective of Shiites in Islam. The present study focused on the construction and psychometric validation of the psycho-political feeling security scale based on Nahj ul-Balagha. Accordingly, the qualitative method of content analysis of Nahj al-Balagha was primarily employed to extract the components related to the psychological and political areas of security. After determining the items associated with these components, the experts approved their face and content validities to construct the scale. The whole scale was piloted on a sample of 400 university students after item revision to validate its psychometric properties. According to the results, the scale had reliabilities of 0.85 and 0.96 with the retest method and Cronbach's alpha, respectively. Besides, the results of factor analysis showed the first-order two-factor structure. Overall, the results of both exploratory and confirmatory factors showed two explicit factors of political and psychological security. Ultimately, it was concluded that this scale, with emphasis on Nahj ul-Balagha, is a valid Islamic scale to measure the individual's feelings about political and psychological security in various studies.

Keywords: Construction, Psychometric properties, Psycho-political security scale, Nahj ul-Balagha.

1. Assistant Professor, Department of Political Science, Faculty of Law and Theology, Shahid Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran

2. Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Shahid Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran

*: Corresponding Author:

Email: moeini@uk.ac.ir

How to cite this article: Moein Abadi Bidgoli, H., Pourehsan, S. (2022). Construction and Psychometric Validation of the Psycho-Political Feeling Security Scale based on Nahj ul-Balagha, *Quarterly Journal of Nahj al-Balagha Research*, 10(37), 95-114. doi: 10.22084/NAHJ.2022.25931.2790

1. Introduction

A sense of security is as important as and perhaps more important than the existence of security in the society, and individuals' reactions need their perception of security; hence, there will be no sense of security as long as there is no security in the society from the individuals' perspective (Yarmohammad Toski and Hajabolhasani, 2013). According to Inglehart (2016), psychological and social security is a major factor in the growth and development of any society, and on the contrary, the growth of society increases the sense of security in people in the society. A healthy society needs national security, and concern about security in all its branches is the most important responsibility of governments (Saeidi, 2020).

2. Theoretical Framework

The concept of psychological security is obtained from the theory of the hierarchy of needs, in which Maslow (1943) argues that when the need for security is not met, a person may feel anxious and tense about damage or threat, feel less satisfied with life, and have no higher tendency to higher level needs. Psychological security is a status in which people perceive the environment as safe, free, and without harm and threat (Maslow, Hirsch, Stein, and Honigman, 1945: 22). People who feel psychologically secure usually perceive the world as emotionally safe or free of emotional trauma. They usually have higher trust and confidence in themselves and others, feel less anxious, tend to be more sociable, and actively involve themselves in relationships with others (Taormina & Sun, 2015). Political security is an important aspect of human security in which people must live in a society that respects their basic human rights, and significant progress has been made in this field (UNDP, 1994). The present study sought to present a questionnaire based on the Islamic culture in terms of the feeling of psychological and political security and examined it psychometrically.

The research used a qualitative-quantitative method. In the qualitative dimension, content analysis was utilized to obtain the political-psychological security items in the book "Nahj ul-Balagha" by Ali ibn Abi Talib, the first Shiite Imam of the world. The quantitative dimension of the study was descriptive and included building a scale and examining its characteristics. The research population consisted of all universities students in Iran in the academic year 2018-2019. According to Morgan's table, 384 participants were required to determine the sample size, and thus 400 individuals (female and male students) were selected for the

study. A total of 30 students were selected and the scale was administered to them, and the reliability of the questions was examined.

Feeling of Psychological-Political Security Scale: This researcher-made scale consists of 48 items that examine the feeling of security in political and psychological dimensions based on content analysis of Nahj ul-Balagha.

3. Results

The content validity ratio value was 0.85, which is suitable as it is higher than 0.78 with a total of 9 individuals. The content validity index value was 0.90, which is greater than the suitable value of 0.79.

In the exploratory factor analysis, the Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) was used to examine the initial fit of the data, and Bartlett's Test of Sphericity was used to examine the non-zero-ness of the correlation matrix.

The KMO index was higher than 0.6 and the Bartlett index with a value of $X^2=98.15831$ was significant at the level of $p<0.000$, indicating a sufficient correlation between the items for factor analysis. According to the results of the Scree test, the eigenvalues were 19.90 and 5.83 respectively for two factors and explained 44.62% of the observed variances.

Confirmatory factor analysis was utilized to examine the items and their regression weights. According to the results, all the regression coefficients were significant at $P<0.001$. The confirmatory factor analysis was used to examine the construct validity. Since the items were made for political and psychological security factors, the fit indices of the first-order two-factor model were suitable and the model was confirmed.

Table 1. Absolute, relative, and parsimony fit indices of the first-order three-factor model

CFI	RMSEA	AGFI	GFI	CMIN/DF
0.89	0.06	0.91	0.91	2.45

Table (1) reports the Chi-square per degree of freedom (CMIN/DF), Comparative Fit Index (CFI), Goodness of Fit Index (GFI), Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI), and the Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA). The model was assumed suitable since CMIN/DF was equal to 2.45. The Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) value was less than 0.08 (RMSEA=0.06) and other indices also indicated the acceptable fit of the model and supported the first-order two-factor model.

Test-retest reliability of the whole scale and the political and psychological security factors were found to be 0.85, 0.86, and 0.82, respectively, on 80 individuals at a time interval of four weeks, indicating the stability of the questionnaire. Using Cronbach's alpha, the reliability of the whole test was 0.96 for 48 items, 0.97 for 32 items of political security, and 0.90 for 16 items of psychological security, indicating the high internal consistency of the test.

4. Conclusion

The present study was very important owing to the role of Islamic culture in the definitions of scientific variables, and it aimed to introduce and build a scale for the feeling of political and psychological security according to the book Nahj ul-Balagha and its validation among Iranian students.

Two factors were obtained according to the results and based on correlation and exploratory factor analysis, and they were named according to the items related to political and psychological factors. The research limitation was that it was conducted on Iranian students; hence, caution should be practiced in its generalization to other countries. According to this limitation, future studies could revalidate this scale in other countries, cultures, and situations.

References

- Maslow, A. H. (1943). "A theory of human motivation". **Psychological Review**, 50(4), 370-396. doi:10.1037/h0054346
- Maslow, A. H., Hirsh, E., Stein, M., & Honigmann, I. (1945). "A clinically derived test for measuring psychological security-insecurity". **The Journal of General Psychology**, 33(1), 21-41.
- Taormina, R. J., & Sun, R. (2015). "Antecedents and outcomes of psychological insecurity and interpersonal trust among Chinese people", **Psychological Thought**, 8(2), doi:10.5964/psyct.v8i2.143.
- UNDP. (1994). **Human Development Report**. New York Oxford: Oxford University Press.
- United Nation Trust Fund for Human Security. (2009). **Human Security in Theory and Practice**. USA: United Nations.
- Yarmohammad Toski, M., Hajabolhasani, H. (2011). "Sense of security in women (aged 16-36) in Tehran and the social factors influencing it". **City and Landscape Journal**, 3(18), 4-14



(مقاله پژوهشی)

ساخت و بررسی ویژگی‌های روانسنجی مقیاس احساس امنیت روانی - سیاسی بر اساس آموزه‌های نهج البلاغه

حسین معین‌آبادی بیدگلی^{۱*}، سمیه پوراحسان^۲

بازنگری مقاله: ۱۴۰۱/۰۱/۲۵

دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۱۱/۱۹

انتشار مقاله: ۱۴۰۱/۰۳/۳۱

پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۲/۳۰

(از ص ۹۹ تا ۱۱۴)

چکیده

هدف از این مقاله ساخت و بررسی ویژگی‌های روانسنجی مقیاس احساس امنیت روانی-سیاسی با توجه به کتاب نهج‌البلاغه بود. بدین‌منظور ابتدا با روش کیفی تحلیل مضمون کتاب نهج‌البلاغه، مولفه‌های مرتبط با حوزه‌های روانی و سیاسی امنیت استخراج شد و سپس گویه‌های مرتبط با این مولفه‌ها جهت ساخت مقیاس نوشته و روایی صورتی و محتوایی آن با نظر کارشناسان تایید شد. بعد از اصلاح گویه‌ها، کل مقیاس بر روی نمونه‌ای از جامعه دانشجویان به تعداد ۴۰۰ نفر دانشجو اجرا شد و ویژگی‌های روانسنجی مقیاس بررسی شدند. یافته‌ها نشان داد که میزان پایایی مقیاس با روش بازآزمایی و آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۵ و ۰/۹۶ است و نتایج تحلیل عاملی نشان دهنده ساختار دو عاملی مرتبه اول است. در کل نتایج عاملی اکتشافی و تاییدی هر دو نشان‌دهنده وجود دو عامل بارز امنیت سیاسی و امنیت روانی هستند. در نهایت می‌توان نتیجه گرفت که این مقیاس با تاکید بر کتاب نهج‌البلاغه، یک مقیاس اسلامی معتبر و روا جهت استفاده در اندازه‌گیری میزان احساس فرد نسبت به امنیت سیاسی و روانی در تحقیقات و پژوهش‌های مختلف است.

کلیدواژه‌ها: ساخت، ویژگی‌های روانسنجی، مقیاس امنیت روانی - سیاسی، نهج‌البلاغه.

۱. استادیار گروه علوم سیاسی، دانشکده حقوق و الهیات، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران

۲. استادیار گروه روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران

*: نویسنده مسئول

۱. مقدمه

داشتن احساس امنیت در جامعه به اندازه وجود امنیت و چه بسا بیشتر از آن اهمیت دارد و واکنش‌های افراد نیازمند دریافت و ادراک او از امنیت است در نتیجه تا زمانی که از دیدگاه فرد، امنیت در جامعه وجود نداشته باشد بنابراین احساس امنیت نیز نخواهد بود (Yarmohammad Toski, M., Hajabolhasani, H., 2011:4). اینگلهارت (۲۰۱۶) معتقد است که امنیت روانی و اجتماعی عامل مهمی در رشد و توسعه جامعه است و بالعکس رشد جامعه نیز باعث افزایش احساس امنیت افراد در آن جامعه می‌شود.

جامعه سالم نیازمند امنیت ملی است و دغدغه امنیت در همه شاخه‌های آن مهمترین مسئولیت دولت‌ها است (سعیدی، ۱۳۹۹: ۲۱۱). یکی از نیازهای اساسی در انسان امنیت است، عدم امنیت باعث ایجاد تنش، اضطراب شده و مرتفع شدن بسیاری از نیازهای انسان در گرو تامین امنیت است (کاهه، ۱۳۸۴: ۸۸). دولت اسلامی ملزم است نسبت به ایجاد نظم و امنیت در جامعه اقدام کند (معین‌آبادی، ۱۴۰۰: ۳۸). همچنین در نامه‌های ۱۹ و ۵۲ امام علی (ع) در نهج‌البلاغه، دستور امام به کارگزاران تاکید بر نرمش و رفتار نیکو با مردم است (رنگریز، ۱۴۰۰: ۱۱۹).

۱-۱. بیان مسأله

مفهوم امنیت روانشناختی از نظریه سلسله مراتب نیازها ناشی می‌شود، جایی که مازلو (۱۹۴۳) استدلال کرد که وقتی نیاز امنیتی (طبقه‌بندی شده بعنوان نیاز مرتبه پایین) برآورده نشود، فرد ممکن است از آسیب یا تهدید، احساس اضطراب و تنش کند، و احساس رضایت کمتری از زندگی داشته باشد و تمایل زیادی به نیازهای سطح بالاتر احساس نمی‌کند. امنیت روانشناختی وضعیتی است که در آن شخص، محیط زیستش را امن و آزاد و عاری از آسیب و تهدید درک می‌کند (مازلو، هیرش، استین و هونگمن، ۱۹۴۵: ۲۲). افرادی که از نظر روانشناختی احساس امنیت می‌کنند، معمولاً جهان را از نظر عاطفی ایمن یا عاری از آسیب عاطفی در می‌یابند. آنها معمولاً اعتماد و اطمینان زیادی به خود و دیگران دارند و احساس اضطراب کمتری دارند و تمایل به اجتماعی‌تر شدن داشته و خود را فعالانه در رابطه با دیگران درگیر می‌کنند (Sun & Taormina, 2015).

افرادی که از نظر روانشناختی احساس امنیت می‌کنند، جهان و دیگران را ایمن و عاری از خطر درک کرده و این عقیده را که آنها به آسانی می‌توانند از طریق رفتارهای هیجانی دیگران، آسیب ببینند را ندارند. بنابراین، آنها برای دستیابی به اهداف بالاتر در زندگی تلاش می‌کنند، احساس امنیت روانی، روابط بین فردی دلپذیر را ایجاد کنند. محققان (بعنوان مثال، مازلو، ۱۹۴۳: ۳۷۰؛ دمیر، ۲۰۰۸: ۲۵۷). چنین استدلال کردند که امنیت روانی باعث ایجاد شادی در روابط بین فردی می‌شود. این ممکن است به این دلیل باشد افرادی که احساس امنیت روانی می‌کنند، معمولاً احساس انزوا، اضطراب، خصومت، بدبینی ندارند یا نشانه‌ای از تنش و درگیری در روابط بین فردی نشان نمی‌دهند (مازلو، ۱۹۴۶: ۳۷۰).

امنیت سیاسی یکی از مهمترین جنبه‌های امنیت انسانی است که در آن افراد باید در جامعه زندگی کنند که حقوق انسانی اولیه آنها را تکریم کند و از این حیث پیشرفت قابل توجهی حاصل شده است (UNDP, 1994).

علاوه بر این امنیت سیاسی به عنوان مانعی برای جلوگیری از سرکوب دولت، نقض نظام‌مند قانون بشر و ایجاد تهدیدات نظامی تعریف می‌شود. این موضوع برای ایجاد برنامه‌ای که بتواند از مردم در برابر دولتی که عمل سرکوب سیاسی را تداوم می‌بخشد و دولت به اقداماتی از قبیل شکنجه، رفتار خشونت آمیز و سرنگون کردن افراد می‌زند محافظت می‌کند (حسن، ۲۰۱۵: ۸۶). امنیت سیاسی بر حمایت از حقوق بشر در برابر دیکتاتورهای نظامی و سوءاستفاده از سرکوب سیاسی یا دولتی شکنجه و رفتار خشونت آمیز، بازداشت غیر قانونی و حبس متمرکز است (صندوق اعتماد سازمان ملل برای امنیت انسانی، ۲۰۰۹).

احساس امنیت چه در بعد روانی و چه در بعد سیاسی، پیچیده و سیال است. اسپینیر معتقد است که امنیت دو بعد احساس و واقعیت است. در خصوص احساس امنیت، آن را یک واکنش روانی در مقابل ریسک و اقدام متقابل می‌داند و بیان می‌کند ممکن است فردی دارای حس امنیت باشد اما شرایط ایمنی فراهم نباشد یا بالعکس. اگر چه بین احساس و واقعیت در موضوع امنیت ارتباط وجود دارد (Schneier, 2008). همچنین از نظر بوزان (۱۳۸۶: ۳۲) امنیت در معنای عینی نشان‌دهنده عدم تهدیدات نسبت به ارزش‌های تحصیل شده است و در معنای ذهنی بر عدم ترس نسبت به اینکه ارزش‌ها مورد هجوم واقع شوند، می‌باشد. احساس امنیت سیاسی نوعی ذهنیت و جهت‌گیری روانی مثبت شهروندان نسبت به عدم تضییع حقوق سیاسی توسط دولت و سازمان‌های سیاسی است (حیدری و دیگران، ۱۳۹۰: ۱۳۶).

حضرت علی (ع) اخلاق و معنویت را دو راهکار برای امنیت فردی انسان‌ها می‌دانسته‌اند و در زمینه امنیت اجتماعی به هماهنگی اخلاق و رسوم مردم، ایمن ماندن از دشمنی و کینه توصیه کرده‌اند و به طور عامل جهت تأمین امنیت باید اصولی مانند استفاده از تدبیر، عقل، مشورت و به‌کارگیری خردمندان و اندیشمندان، برنامه‌ریزی، سازماندهی و نظارت و کنترل دقیق امور که تأمین‌کننده امنیت جامعه است را به عنوان راهکار می‌دانند (مقاتلی، پورشمس، جمالیانی لقب و ابراهیمی، ۱۳۹۱: ۱).

از منظر کتاب نهج‌البلاغه ظرفیتی پنج‌گانه برای نظام سیاسی اسلام مهیا است که عبارتند از ظرفیت سازی برای مقابله با تهدیدهای سخت، ظرفیت‌سازی برای مقابله با تهدیدهای نیمه سخت، ظرفیت‌سازی برای مقابله با تهدیدهای جنگ نرم، ظرفیت‌سازی برای عمق بخشی داخلی و ظرفیت‌سازی برای عمق بخشی خارجی (خان‌احمدی، ۱۳۹۱: ۱۴۱). با توجه به مباحث گفته شده در حوزه امنیت روانی و سیاسی، نیاز به یک تحلیل عمیق اسلامی در این حوزه و ساخت یک پرسشنامه در جهت امنیت سیاسی و روانی براساس عقاید اسلامی با توجه به فرهنگ ایرانی نیاز است بنابراین در این پژوهش سعی شده است تا یک

پرسشنامه براساس فرهنگ اسلامی در زمینه احساس امنیت روانی و سیاسی ساخته شده و مورد بررسی روانسنجی قرار گیرد.

۱-۲. پیشینه پژوهش

کاویانی (۱۳۹۰: ۱۰۳) در پژوهشی که تحت عنوان حق امنیت فردی و تأمین آن در نهج البلاغه انجام داد به این نتیجه رسید که امام علی (ع) دو راهبرد اصلی برای نیل به امنیت طراحی کرده است که در اولین گام اعلام برابری و مساوات همه مسلمانان است و راهبرد دوم که برای تأمین امنیت فردی مقرر می‌کنند، پایبندی به عقود و قراردادهاست. کاویانی بعد از بیان این راهبردها معتقد است که برای تأمین امنیت فردی و ایجاد فضایی که در آن افراد به حداقل‌ها برای گذران زندگی روزمره برسند شاخص وجود امنیت، استیفای حقوق شخصی می‌شود بعبارتی امکان در استیفای حقوق فردی معیاری برای وجود این فضای امن است که عبارتند از: حق حیات و ایمنی تمامیت وجودی انسان از همه تعرضات، حق شرکت در تعیین سرنوشت امام (ع) با اتکا به اصل لزوم به قراردادهای منعقد در قالب بیعت و سایر عقود، حق مردم برای فعالیت در امور اقتصادی و امرار معاش که در آن ضمن احترام به مالکیت فردی، عمران و آبادانی جامعه و محیط عمومی زندگی افراد را از وظایف دولت می‌داند، که در همه این حق‌ها، امام مصونیت مردم از اقتدارات حکومت و پرهیز از تنگناهای احتمالی را یگانه راه تأمین امنیت فردی می‌داند. در واقع آنچه از نظر ایشان، امنیت مردم را تأمین می‌کند در گام اول مصونیت و در مراحل بعدی زمینه‌سازی برای استیفای حقوق فردی است.

در پژوهشی که توسط سعیدی (۱۳۹۹: ۲۱۱) با هدف بررسی مولفه‌های احساس امنیت روانی خانواده‌های ایرانی و با استفاده از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته در قالب یک تحقیق کیفی انجام شد نتایج نشان داد که بطور کلی ارتباطات حلقوی خانوادگی امنیت‌آور، امنیت خانواده نتیجه کارکرد سالم و منظم، رشد اخلاقی مبتنی بر تلاش، اخلاق و برنامه، تعهد و اخلاق مداری اجتماعی در یک تعامل چندسویه و چندگانه می‌تواند موجبات امنیت روانی که پایه سلامت روان است را فراهم آورد، یعنی در کل داشتن روابط خانوادگی سالم و پایدار می‌تواند امن‌ترین و مستحکم‌ترین پایگاه برای تأمین امنیت روان ما باشد. ذوالفقاری و جاوری (۱۳۹۲: ۱۲۳) در مقاله‌ای با عنوان راههای ایجاد امنیت روانی و موانع آن در اندیشه حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) که با روش تحلیل محتوا انجام شد نتایج نشان دهنده این است که از نظر آیت اله العظمی خامنه‌ای دوری از قرآن، نداشتن پیشرفت در بخش نرم‌افزاری تمدن اسلامی، پایبند نبودن به شریعت اسلامی، کمبود عنصر ایمان در زندگی، التهاب آفرینی در فضای جامعه، آماده نبودن و ضعف ملت‌ها در مقابل دشمنان، غفلت از آرمان‌های معنوی، علمی بودن محض دانشگاه‌ها، انجام ندادن کار نیک و ایجاد ناامیدی و یاس در جامعه از مهمترین موانع ایجاد امنیت روانی و انس با معارف قرآن، پرداختن به سبک زندگی اسلامی، شریعت اسلامی، دین و اخلاق، عنصر ایمان، نبودن التهاب در جامعه و وحدت کلمه، آمادگی نیروهای مسلح، ایجاد فضای معنوی و روح لطیف دینی، کار خیر و عمل نیک و نفی دشمن‌سازی موهوم از راههای ایجاد امنیت روانی است.

در پژوهشی که توسط حسینی فرد، صرامی و نیکویی مهر (۱۳۹۶: ۳۰۰) با موضوع حق برخورداری از امنیت روانی با تاکید بر اندیشه‌های اسلامی - عرفانی امام خمینی (ره) انجام شد، نتایج نشان داد که امام خمینی به ابعاد مختلف امنیت توجه داشتند و نمونه بارز آن توجه به امنیت شخصی یا فردی با صدور فرمان هشت ماده‌ای که برخی از مؤلفه‌های آن آرامش قضایی و در امان بودن جان و مال اشخاص، عدم تعرض به افراد، توقیف اشخاص با موازین شرعی و حکم قاضی، عدم ورود به منازل و محل کسب اشخاص، جایز نبودن تجسس در اسرار شخصی، عدم تعدی به افراد بدون داشتن حکم قانونی، استقلال قضایی، ایجاد احساس آرامش برای مردم و ... است. همچنین برخی از مؤلفه‌های امنیت شخصی دارای مؤلفه‌های متعددی از جمله حق برخورداری از آزادی بر ای شهروندان در عرصه‌های قلم و مطبوعات، عقیده و اندیشه، منصب و شغل، احزاب و گروه‌های سیاسی، اقلیت‌های مذهبی و امور بانوان، پاسداشت حریم خصوصی، جلوگیری از تخریب عرض، حیثیت و آبروی اشخاص در جامعه، ممنوعیت شکنجه و بدرفتاری با مجرمان و گناهکاران و ... می‌باشد.

در پژوهش مقاتلی، پورشمس، جمالیانی لقب و ابراهیمی (۱۳۹۱: ۱) با عنوان مفاهیم و نظریه‌های امنیت در نهج البلاغه یافته‌ها نشان می‌دهد که حضرت علی (ع) اخلاق و معنویت را دو راهکار برای امنیت فردی انسان‌ها می‌دانسته‌اند و در زمینه امنیت اجتماعی به هماهنگی اخلاق و رسوم مردم، ایمن ماندن از دشمنی و کینه توصیه کرده‌اند. به طور عامل جهت تامین امنیت باید اصولی مانند استفاده از تدبیر، عقل، مشورت و به‌کارگیری خردمندان و اندیشمندان، برنامه‌ریزی، سازماندهی و نظارت و کنترل دقیق امور که تامین کننده امنیت جامعه است را بعنوان راهکار می‌دانند.

دولتی (۱۳۹۱) در مقاله‌ای با عنوان امنیت اجتماعی از منظر امیرالمومنین امام علی (ع) مهم‌ترین انواع امنیت فردی و اجتماعی را از منظر امیرالمومنین امینت خانوادگی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، قضایی، مرزی و دفاعی و معنوی می‌داند و اثرات هر کدام را در این مقاله توضیح می‌دهد.

اسماعیلی و خواجه‌سروی (۱۳۹۶: ۵) به بررسی مفهوم امنیت در سیره معصومین با توجه به تحلیل محتوای کتاب اصول کافی پرداختند که نتایج نشان داد مفهوم امنیت در اسلام حوزه وسیعی را در برمی گیرد و شامل سطوح مادی و معنوی، فردی و اجتماعی، ابعاد فردی و اجتماعی، داخلی و خارجی می‌شود که هر یک از این سطوح و ابعاد با یکدیگر در ارتباط متقابل هستند.

خان احمدی (۱۳۹۱: ۱۴۹) در پژوهشی به بررسی امنیت پایدار در نظام سیاسی اسلامی از منظر نهج البلاغه پرداخته و بررسی‌ها نشان می‌دهد که از منظر این کتاب ظرفیتی پنج‌گانه برای نظام سیاسی اسلام مهیا است که عبارتند از ظرفیت‌سازی برای مقابله با تهدیدهای سخت، ظرفیت‌سازی برای مقابله با تهدیدهای نیمه‌سخت، ظرفیت‌سازی برای مقابله با تهدیدهای جنگ نرم، ظرفیت‌سازی برای عمق بخشی داخلی و ظرفیت‌سازی برای عمق بخشی خارجی.

اخوان کاظمی (۱۳۹۴: ۱۰۵) در مقاله‌ای با هدف الگوی امنیت در مکتب امنیتی جمهوری اسلامی ایران بیان می‌کند که بسترسازی حیات معنوی طیبه و حسنه برای تربیت و تهذیب افراد در حوزه رفتارهای

فردی و اجتماعی و دوری کردن آنها از حیات سیئه و غیرایمانی، اصلی‌ترین ساز و کار برای برقراری امنیت، در الگو و مکتب امنیتی جمهوری اسلامی ایران است.

در مقاله رهبر و سوری (۱۳۹۵: ۱۰۱) تحت عنوان دولت و مدل امنیت سیاسی مطلوب در جامعه دینی تلاش شده است که با بهره‌گیری از آثار مفسرین قرآن کریم مفهوم امنیت سیاسی را به‌مثابه کارکرد اصلی دولت در منظومه معرفتی قرآن کریم مورد بررسی قرار می‌دهد. این انتخاب با توجه به تقسیم‌بندی دین اسلام در سه قالب اسلام حق (آیات قرآن کریم و سیره معصومین)، اسلام محقق نظری (آرا دانشمندان مسلمان) و اسلام محقق در عمل مسلمانان عادی و عملکرد دولتمردان صورت گرفت و مشخص شد که دین اسلام سه نوع امنیت سیاسی (کلامی-فکری)، (اخلاقی-روانی) و (کنشی-رفتاری) را در قرآن کریم به مثابه اسلام حق گونه شناسی می‌کند.

۳-۱. ضرورت و اهمیت پژوهش

تولید مبانی بومی امنیت سیاسی و روانی از اهمیت زیادی برخوردار است. زیرا کتاب قابل و ثوقی مانند نهج‌البلاغه که مورد توجه مسلمانان و به خصوص شیعیان است یک منبع مناسب برای این مفاهیم و مؤلفه‌های آن است. تمدن‌سازی اسلامی ایرانی نیازمند تولید مبانی نظری متناسب است.

۲. بحث

۱-۲. روش پژوهش

روش این پژوهش کیفی-کمی است؛ در بعد کیفی در این پژوهش از روش تحلیل مضمون برای بدست آوردن گویه‌های امنیت سیاسی-روانی از کتاب "نهج‌البلاغه" حضرت علی (ع) امام اول شیعیان جهان استفاده گردید. بعد کمی این پژوهش، توصیفی و شامل ساخت مقیاس و بررسی ویژگی‌های آن است. نهج‌البلاغه کتابی است که به آن لقب اخ‌القرآن داده‌اند (حسینی جلالی، ۱۳۸۰). این کتاب سرشار از معارف و علوم الهی است و سخنان حکمت‌آمیز زیادی دارد. این کتاب توسط سید رضی جمع‌آوری شده است. تحلیل مضمون روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است. این روش، فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌های غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند (Braun & Clarke, 2006). به‌طور کلی روشی است برای دیدن متن، برداشت و درک مناسب از اطلاعات ظاهراً نامرتب، تحلیل اطلاعات کیفی، مشاهده نظام‌مند شخص، تعامل، گروه، موقعیت، سازمان و یا فرهنگ، تبدیل داده‌های کیفی به داده‌های کمی (Boyatzis, 1998: 4).

۲-۲. جامعه، نمونه و ابزار

جامعه این پژوهش کلیه دانشجویان دانشگاه‌های ایران در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ بودند طبق جدول مورگان در تعیین حجم نمونه تعداد ۳۸۴ آزمونی مورد نیاز است که در این تحقیق ۴۰۰ نفر (دانشجوی دختر و دانشجوی پسر) در سه مقطع کاردانی و کارشناسی (۸ نفر)، کارشناسی‌ارشد (۷۰ نفر) و دکترا (۱۲)

نفر) نمونه پژوهش در دو مرحله انتخاب شد. در مرحله اول تعداد ۳۰ نفر انتخاب شدند و مقیاس ساخته شده بر روی آنها اجرا گردید که پایایی سوالات مورد بررسی قرار گرفت. سپس فرم نهایی مقیاس بر روی ۴۰۰ نفر و به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شده بودند، اجرا شد. پس از پاسخگویی و بررسی پایایی و نظر افراد گروه نمونه، فرم نهایی با تعداد ۱۹ گویه ساخته و بر روی ۴۰۰ نفر از افراد گروه نمونه اجرا شد که تعداد دانشجویان دختر نمونه ۲۵۴ و تعداد دانشجویان پسر ۱۴۶ نفر و ۲۴۶ نفر از افراد نمونه، مجرد و ۱۵۴ نفر متأهل بودند.

مقیاس احساس امنیت روانی - سیاسی: مقیاس محقق ساخت‌های شامل ۴۸ عبارت است که احساس امنیت را در دو بعد سیاسی و روانی براساس تحلیل مضمون نهج البلاغه تعیین می‌کند. هر گویه دارای طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم و کاملاً مخالفم) است که به ترتیب از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم نمره‌های ۵ تا ۰ کسب می‌کنند. گویه‌های ۳۵، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۱ و ۵۲ که به دلیل معکوس بودن آن، نمره‌گذاری معکوس می‌شود. گویه‌های این مقیاس در جدول ۲ و زیرعنوان عامل‌های آن قرار دارند. همچنین بررسی روایی و پایایی این ابزار در قسمت یافته‌های پژوهش گزارش شد.

۲-۳. یافته‌های پژوهش

بعد از بررسی روش کیفی تحلیل مضمون کتاب ارزشمند نهج البلاغه و استخراج مؤلفه‌های مرتبط با حوزه‌های روانی و سیاسی امنیت، این مؤلفه‌ها بصورت گویه درآمده و در نمونه مورد نظر مورد بررسی قرار گرفت که یافته‌های مرتبط به آمار توصیفی و استنباطی و نتایج مربوطه در ادامه آمده است: درابتدا آماره‌های توصیفی امنیت سیاسی - روانی براساس جنسیت، مقطع تحصیلی و نوع تاهل در جداول زیر آورده شده است:

جدول ۱: آماره‌های توصیفی امنیت سیاسی و روانی بر اساس جنسیت

انحراف استاندارد	میانگین	حداکثر نمرات	حداقل نمرات	حجم نمونه	جنسیت	
۳۴/۱۷	۵۴/۶۷	۱۳۶	۴	۱۴۶	امنیت سیاسی	آقا
۱۳/۹۱	۵۸/۱۹	۸۱	۱۰	۱۴۶	امنیت روانی	
۲۹/۵۲	۵۴/۳۱	۱۳۳	۴	۲۵۴	امنیت سیاسی	خانم
۱۱/۶۱	۶۱/۱۸	۸۲	۱۴	۲۵۴	امنیت روانی	

همان‌طور که از جدول ۱ استنباط می‌شود بین میانگین‌های زن و مرد از نظر احساس امنیت سیاسی - روانی تفاوت زیادی وجود ندارد.

جدول ۲: آماره‌های توصیفی امنیت سیاسی-روانی بر اساس وضعیت تاهل

وضعیت تاهل	حجم نمونه	حداقل نمرات	حداکثر نمرات	میانگین	انحراف
متاهل	۱۵۴	۴	۱۳	۵۲/۱۸	۲۸/۳۲
	۱۵۴	۲۲	۸۱	۵۸/۵۵	۱۲/۱۴
مجرد	۲۴۶	۴	۱۳۶	۵۵/۸۵	۳۲/۹۴
	۲۴۶	۱۰	۸۲	۶۱/۰۵	۱۲/۷۵

همان‌طور که از جدول ۲ استنباط می‌شود بین افراد مجرد و متاهل از نظرمیانگین و انحراف استاندارد امنیت سیاسی-روانی تفاوت کمی وجود دارد.

به منظور بررسی روایی محتوایی این پرسشنامه نظر ۵ تن از اساتید گروه علوم سیاسی و ۴ تن از اساتید حوزه روانشناسی گرفته و از دو شاخص نسبت روایی محتوایی^۱ (CVR) و شاخص روایی محتوایی^۲ (CVI) استفاده شد. مقدار شاخص نسبت روایی محتوایی ۰/۸۵ به دست آمد که با تعداد ۹ نفر اگر این شاخص بالای ۰/۷۸ باشد مقدار مناسبی است همچنین مقدار شاخص روایی محتوایی ۰/۹۰ بدست آمد که از مقدار مناسب ۰/۷۹ بیشتر می‌باشد.

قبل از انجام تحلیل عاملی اکتشافی جهت گزینش سوال‌های مناسب از روش همسانی درونی استفاده شد و سؤال‌هایی که حداقل همبستگی مثبت ۰/۳ داشتند انتخاب شدند که همه گویه‌ها بدلیل همسانی درونی مناسب انتخاب شدند. به منظور بررسی ساختار پرسشنامه از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد. ابتدا از آزمون شاخص کفایت نمونه برداری کایرز-مایر-آلکین^۳ (KMO) جهت بررسی تناسب اولیه داده‌ها و از آزمون کرویت بارتلت^۴ جهت بررسی صفر نبودن ماتریس همبستگی استفاده شد که نتایج در جدول شماره ۴ آمده است.

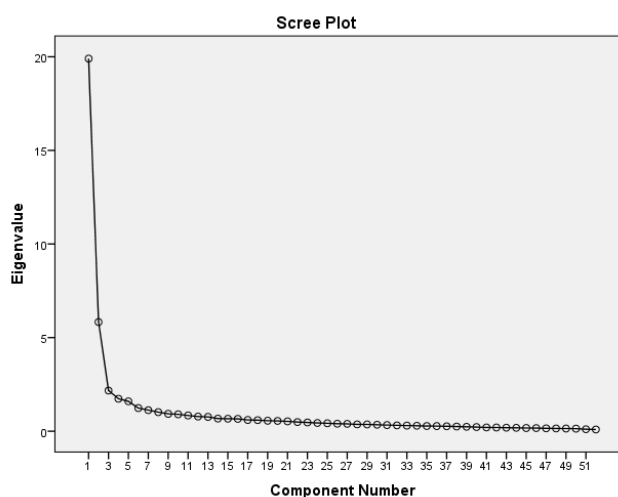
جدول ۳: جدول کایرز-مایر-آلکین و آزمون بارتلت

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	0.957	
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	15831.979
	df	1326
	Sig.	0.000

همان‌طور که مقادیر جدول شماره ۳ نشان می‌دهد شاخص KMO بدست آمده بالاتر از ۰/۶ است و همچنین شاخص بارتلت با مقدار $(X^2=15831/98)$ در سطح کمتر از $(p<0.000)$ معنی‌دار است که

1. Content validity ratio
2. Content validity index
3. Kaiser-meyer-olkin
4. Bartlett test of sphericity

این نتیجه نشان‌دهنده همبستگی کافی میان ماده‌ها برای تحلیل عوامل است. همچنین اندازه‌های قطری همبستگی‌های ضد تصویر همگی بالاتر از ۰/۵ بود که نشان‌دهنده قابلیت داده‌ها برای انجام تحلیل عاملی است. در تحلیل عاملی اکتشافی که با استفاده از تحلیل مولفه‌های اصلی^۱ با چرخش واریماکس^۲ انجام شد. بررسی تحلیل مولفه‌ای در آغاز نشان داد که از مولفه سوم به بعد مقادیر ویژه و واریانس تبیین شده ناچیز هستند. دو مولفه اول واریانس و مقدار ویژه مناسبی را پوشش دادند اما بقیه مولفه‌ها از واریانس قابل قبولی برخوردار نبودند از این رو با توجه به ملاک‌های دیگری چون درصد واریانس تبیین شده و از همه مهمتر نائل شدن به ساختار ساده راه‌حل‌های سه، چهار، پنج و شش عاملی امتحان شد که براساس معیار ساختار ساده و میزان واریانس تبیین شده، بهترین راه‌حل یعنی ساختار دو عاملی برگزیده شد. که این معیار می‌تواند ۴۴/۶۲ درصد واریانس گویه‌ها را توجیه کند.



شکل ۱: منحنی شیب اسکری

جدول ۴: شاخص‌های آماری اولیه پرسشنامه احساس امنیت سیاسی روانی با استفاده از

روش تحلیل مولفه‌های اصلی

مؤلفه‌ها	ارزش‌های ویژه اولیه			مجموع مجزورات بارهای استخراج شده پس از چرخش		
	۱	۱۹/۹۰	۳۸/۲۷	۳۸/۲۷	۱۷/۵۳	۳۳/۷۱
۲	۵/۸۳	۱۱/۲۱	۴۹/۴۸	۵/۶۷	۱۰/۹۰	۴۴/۶۲

1. Principal components analysis
2. varimax

براساس نتایج آزمون اسکری و جدول شماره ۴، مقادیر ارزش‌های ویژه برای دو عامل به ترتیب ۱۹/۹۰ و ۵/۸۳ بود که در مجموع ۴۴/۶۲٪ واریانس‌های مشاهده شده را تبیین می‌کنند. براین اساس ۴ سؤال (۴، ۶، ۳۹ و ۴۰) که در عوامل دیگری قرار می‌گرفتند حذف شدند و در نهایت ۴۸ گویه بررسی شد که در ادامه در تحلیل عاملی تأییدی نیز این مدل برازش مناسبی داشت.

جدول ۵: سهم اشتراک هر گویه و ضرایب ماتریس ساختار عامل با چرخش واریماکس

عامل	شماره گویه‌ها	محتوای گویه	اشتراکات	عامل اول	عامل دوم
امنیت سیاسی	۱	حفظ بیت‌المال و استفاده صحیح از آن	۰/۷۱	۰/۸۰	
	۲	مقابله با رشوه‌گیری و فساد در ادارات	۰/۷۲	۰/۸۱	
	۳	برابری سطح زندگی اقتصادی مردم با مسئولان	۰/۷۳	۰/۸۰	
	۵	وجود امنیت مالی و جلوگیری از تعرض به اموال مردم	۰/۶۴	۰/۷۶	
	۷	اجرای عدالت و حمایت از استیفای حقوق پایمال شدگان	۰/۷۳	۰/۸۲	
	۸	تاکید بر میانجی‌گری در اختلافات سیاسی	۰/۵۰	۰/۵۴	
	۹	آینده‌نگری در مدیریت کشور	۰/۷۷	۰/۸۶	
	۱۰	تاکید بر بخشش بجای جنگ با دشمن	۰/۵۳	۰/۵۷	۰/۴۰
	۱۱	مصلحت‌اندیشی برای حفظ امنیت مردم	۰/۷۱	۰/۷۲	۰/۷۰
	۱۲	پیکار با دشمن در صورت لزوم	۰/۷۰	۰/۳۰	۰/۶۷
	۱۳	حکمرانی بر اساس اطلاعات دقیق	۰/۷۲	۰/۸۲	۰/۴۷
	۱۴	مشورت کردن با دیگران و عدم خودرایی	۰/۷۲	۰/۸۲	۰/۷۵
	۱۵	آگاهی از وضعیت مردم	۰/۷۰	۰/۸۰	
	۱۶	حفظ امنیت جانی مردم	۰/۶۷	۰/۷۲	
	۱۷	تنبیه خائنین به وطن	۰/۴۶	۰/۴۶	
	۱۸	خیرخواهی دولت نسبت به مردم	۰/۷۹	۰/۸۶	
	۱۹	اهتمام دولت به آموزش و تربیت مردم	۰/۶۹	۰/۷۸	
	۲۰	ایمن‌سازی راه‌ها	۰/۶۱	۰/۷۳	
	۲۱	نپذیرفتن ظلم توسط حاکمان	۰/۶۲	۰/۶۲	
	۲۲	مدارا و ایجاد آرامش در مردم	۰/۷۲	۰/۸۳	
	۲۳	ظلم نکردن بر ناتوانان	۰/۷۲	۰/۸۱	
	۲۴	رعایت حقوق مردم و عدم پارتی بازی	۰/۸۵	۰/۸۹	
	۲۵	اعتدال نسبت به غیر مسلمانان	۰/۶۶	۰/۷۱	
	۲۶	تلاش در ایجاد برابری و عدم تبعیض	۰/۸۳	۰/۸۹	
	۲۷	وفای به عهد	۰/۸۱	۰/۸۷	
	۲۸	صبوری کردن مقابل مخالفین	۰/۶۵	۰/۶۶	
	۲۹	حمایت از پناهندگان سیاسی	۰/۳۹	۰/۵۲	
	۳۰	اختیار مردم در پذیرش حاکم	۰/۷۲	۰/۷۳	
	۳۱	حفظ وحدت و جلوگیری از تفرقه جامعه	۰/۷۵	۰/۷۴	

	۰/۴۴	۰/۷۰	اطاعت مردم از قوانین و دستورات	۳۲	امنیت روانی
	۰/۴۶	۰/۷۴	مسئولیت پذیری مردم	۳۳	
	۰/۶۸	۰/۶۲	انجام فریضه امر به معروف و نهی از منکر با هدف جلوگیری از حاکمیت مفسدان	۳۴	
۰/۵۵		۰/۵۶	عدم فخر فروختن به تبار و خاندان خویش	۳۵	
۰/۲۲		۰/۷۰	توجه به معنویات	۳۶	
۰/۵۴		۰/۷۰	راستگویی	۳۷	
۰/۳۶		۰/۶۲	تلاش برای بجای گذاشتن نام نیک از خود	۳۸	
		۰/۷۳	دینداری و ایمان به باورهای دینی و الهی	۳۹	
۰/۲۱		۰/۷۱	تنفر از خوی و خصلت غیرپسندیده	۴۱	
۰/۴۲		۰/۷۷	عدم خیانت به مال و ناموس مردم	۴۲	
۰/۵۹		۰/۷۸	عدم نفاق و دورویی	۴۳	
۰/۷۵		۰/۶۲	عدم حسادت کردن	۴۴	
۰/۵۳		۰/۶۳	وفای به عهد	۴۵	
۰/۷۷		۰/۷۰	عدم غیبت کردن	۴۶	
۰/۶۹		۰/۶۲	عدم شکستن عهد و پیمان	۴۷	
۰/۷۹		۰/۶۸	عدم بدگویی کردن در مورد دیگران	۴۸	
۰/۷۴		۰/۶۶	عدم تکبر و خود بزرگ بینی	۴۹	
۰/۴۴			صبوری و بردباری	۵۰	
۰/۵۶		۰/۵۲	عدم پیروی از هوای نفس	۵۱	
۰/۵۵		۰/۵۸	عدم علاقه به جاه و مال و منال	۵۲	
۱۱/۲۱	۳۸/۲۷		درصد واریانس تبیین شده هر عامل		

در این تحلیل عاملی و با توجه به گویه‌های مرتبط با هر عامل به ترتیب عامل اول با عنوان "امنیت سیاسی"، عامل دوم با عنوان "امنیت روانی" نام گذاری شدند. جهت بررسی گویه‌ها و وزن رگرسیونی آنها از تحلیل عاملی تاییدی نیز استفاده شد. که نتایج نشان می‌دهد تمام ضرایب رگرسیونی در سطح $P < 0.001$ معنادار هستند. به منظور بررسی روایی سازه از تحلیل عاملی تاییدی استفاده شد، از آنجا که آیت‌ها برای دو عامل امنیت سیاسی و روانی در زمینه امنیت ساخته شده‌اند، در اینجا شاخص‌های برازش مدل دو عاملی مرتبه اول مناسب بود و این مدل تایید شد.

جدول ۶: شاخص‌های مطلق، نسبی و ایجازی برازش مدل سه عاملی مرتبه اول

CFI	RMSEA	AGFI	GFI	CMIN/DF
۰/۸۹	۰/۰۶	۰/۹۱	۰/۹۱	۲/۴۵

طبق جدول (۶) از شاخص‌های نسبت مجذور کای^۱ به درجه آزادی (CMIN/DF)، شاخص برازش مقایسه‌ای^۲ (CFI)، شاخص نیکویی برازش^۳ (GFI)، شاخص نیکویی برازش انطباقی^۴ (AGFI)، خطای ریشه مجذور میانگین تقریب^۵ (RMSEA) گزارش شده است. از آنجا که نسبت مجذور کای به درجه آزادی مساوی ۲/۴۵ است مدل مناسب فرض می‌شود. همچنین مقدار شاخص ریشه دوم میانگین مجذورات باقیمانده کمتر از ۰/۰۸ است (RMSEA=0.06) و شاخص‌های دیگر هم نشان‌دهنده برازش قابل قبول مدل هستند که همگی از مدل دو عاملی مرتبه اول حمایت می‌کند.

پایایی بازآزمایی کل این مقیاس و عامل‌های امنیت سیاسی و روانی بر روی ۸۰ نفر و به فاصله زمانی چهار هفته به ترتیب با مقدار ۰/۸۵، ۰/۸۶ و ۰/۸۲ بدست آمد که نشان‌دهنده میزان ثبات این پرسشنامه است. همچنین پایایی کل آزمون برای ۴۸ گویه از طریق آلفای کرونباخ ۰/۹۶ بدست آمد، همچنین برای ۳۲ گویه امنیت سیاسی ۰/۹۷ و برای ۱۶ گویه امنیت روانی ۰/۹۰ بدست آمده است که نشان‌دهنده همسانی درونی بالای این آزمون است.

۳. نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با توجه به نقش فرهنگ اسلامی در تعاریف متغیرهای علمی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و هدف، معرفی و ساخت مقیاس احساس امنیت سیاسی و روانی با توجه به کتاب نهج‌البلایه و اعتباریابی و روایی‌یابی آن در بین دانشجویان ایرانی بود. پس از مطالعه منابع نظری و پیشینه‌های تحقیق در زمینه تعاریف امنیت از منظر روانی و سیاسی در هر دو رشته، ۱۹ گویه طراحی شده و مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفتند، که در نهایت در تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی گویه‌های مناسب انتخاب و گویه‌های نامناسب و کم اعتبار بدلیل پایین بودن بار عاملی و ضریب همبستگی با سایر گویه‌ها کنار گذاشته شد و بررسی شاخص نسبت روایی محتوایی و شاخص روایی محتوایی جهت بررسی روایی محتوای مقیاس نشان این شاخص است.

تحلیل عاملی اکتشافی بر روی مقیاس امنیت با هدف استخراج عامل‌های این مقیاس صورت گرفت، ملاک استخراج عوامل شیب نمودار اسکری و ارزش ویژه بالای ۵ بود که با روش واریماکس مورد سنجش قرار گرفتند. ضمناً برای ارزیابی مناسب بودن اندازه نمونه از آزمون کفایت کایزر-میر-اولکین (KMO) و آزمون کرویت بارتلست استفاده شد. نتایج نشان‌دهنده میزان کفایت نمونه برداری در روایی سازه بود. تحلیل عاملی به روش واریماکس نشان داد که محتوای این آزمون از دو عامل تشکیل شده است که در مجموع ۴۴/۶۲٪ درصد از واریانس کل مقیاس را تبیین می‌کند. همچنین به منظور تایید

1. Chi square
2. Comparative Fit Index (CFI)
3. Goodness of Fit Index (GFI)
4. Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)
5. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

ساختار دو عاملی از تحلیل عاملی تاییدی استفاده شد که نتایج حاکی از برآزش داده‌ها با مدل دو عاملی مرتبه اول بود.

در کل با توجه به یافته‌ها و براساس بررسی‌های همبستگی و تحلیل عاملی اکتشافی در کل دو عامل بدست آمد که این عاملها با توجه به گویه‌های مرتبط با عامل سیاسی و روان‌شناختی نامگذاری شدند. در عامل سیاسی، گویه‌های مرتبط به پرسشنامه را می‌توان در قالب مفاهیم شفافیت مالی و عدالت اقتصادی (حفظ بیت‌المال، مقابله با رشوه‌گیری، برابری سطح زندگی اقتصادی حاکم با مردم، تامین امنیت مالی مردم و جلوگیری از تعرض اشرار، اجرای عدالت و حمایت از استیفای حقوق پایمال‌شدگان)، مذاکره (تأکید بر میانجی‌گری برای حل مشکلات، آینده‌نگری در مدیریت کشور، تأکید بر بخشش به جای جنگ، مصلحت‌اندیشی)، جهاد و جنگ (پیکار با دشمنان در صورت لزوم)، وظیفه حاکم (حکمرانی بر اساس اطلاعات دقیق، مشورت کردن با دیگران و عدم خودرایی، آگاهی از امور مردم، حفظ امنیت جانی مردم، تنبیه خائنین به وطن، خیرخواهی دولت نسبت به مردم، اهتمام دولت به آموزش و تربیت مردم، ایمن سازی راهها، نپذیرفتن ظلم توسط حاکمان، مدارا و ایجاد آرامش در مردم، عدم ستم بر ناتوانان، میانه‌روی نسبت به غیرمسلمان، صبوری کردن مقابل مخالفین، حفظ وحدت و جلوگیری از تفرقه جامعه، اختیار مردم در پذیرش حاکم)، وظیفه مردم نسبت به حاکم (اطاعت‌پذیری از قوانین و دستورات، مسئولیت‌پذیری مردم، امر به معروف و نهی از منکر با هدف جلوگیری از حاکمیت مفسدان) قرار داد که تعدادی از این مؤلفه‌های استخراج شده با بعضی از مفاهیم استخراج شده از پژوهش‌های خان‌احمدی (۱۳۹۱)، مقاتلی و همکاران (۱۳۹۱) و اخوان کاظمی (۱۳۹۴) مشترک است. همچنین در بحث احساس امنیت روانی می‌توان گویه‌ها را در قالب مفاهیم خودشناسی (عدم نازیدن به تبار خویش، تأکید بر امنیت معنوی، راستگویی، نام نیک باقی گذاشتن، دینداری و سلامت دین)، بهبود رابطه با دیگران (تنفر از خوی و خصلت ناپسند، عدم خیانت به مال و ناموس مردم، عدم نفاق و حسادت و غیب و بدگویی و پیمان‌شکنی و تکبر، وفای به عهد)، داشتن اراده قوی (توصیه به صبوری، عدم پیروی از هوای نفس، عدم علاقه به جاه و مال و منال) قرار داد که تعدادی از این مؤلفه‌های استخراج شده با بعضی از مفاهیم استخراج شده از پژوهش‌های حسینی و همکاران (۱۳۹۶)، ذوالفقاری و جاوری (۱۳۹۲) و سعیدی (۱۳۹۹) مشترک است. یکی از مهمترین و بنیادی‌ترین نیازهای انسان که در بسیاری از نظریه‌ها و پژوهش‌های علوم سیاسی، جامعه‌شناسی، روانشناسی مطرح شده است نیاز به امنیت است (آلپورت، ۱۹۶۱؛ هورنای، ۱۹۷۳؛ مازلو، ۱۹۴۲ و بوزان، ۱۹۹۱). مقوله امنیت در اسلام از جایگاه و اهمیت زیادی برخوردار بوده و همواره طراحی آن در بستر نظام اسلامی مورد توجه است. مواردی مانند باور به اصل توحید، التزام داشتن و تعهد به قوانین الهی، برقراری عدل، حق کرامت انسانی، ترویج انفاق و ایثار، برخورد با مخالفان و صلح طلبی با آنان، اصل اخوت به جای دشمنی، مبارزه با منافقین، حقوق و تکالیف متقابل مردم و حکومت، همزیستی مسالمت‌آموز و ... از رؤس اصلی هستند که در تأمین امنیت مورد توجه اسلام (قرآن) قرار گرفته‌اند (امام جمعه‌زاده؛ درجانی، ۱۳۸۹: ۱۲۸-۱۲۹). ریشه و اساس ابعاد امنیت از دیدگاه قرآن در ایمان و باورهای

عمیق دینی و امنیت معنوی نهفته است و براساس آیات قرآن می‌توان فهمید که عدم خوف، اندوه و تامین امنیت از دستاوردهای ایمان است و در صورتی امنیت معنوی علاوه بر سطح فردی در سطح اجتماعی و عمومی حکمفرما خواهد شد که اعضای جامعه با خداترسی و تقوا پیشگی بر محور تقوا، اجتماع خود را شکل دهند (اخوان کاظمی، ۱۳۸۵: ۱۷۰-۱۹۰). که در پژوهش حاضر این مساله بخوبی نشان داده شده است. همچنین بررسی روایی محتوایی که با استفاده از نظر کارشناسان دو حوزه روانشناسی و علوم سیاسی انجام گرفت. پایایی پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ و بازآزمایی، نشان‌دهنده تأیید پایایی و روایی این مقیاس است. از محدودیت‌های پژوهش این است که این پژوهش بر روی دانشجویان ایرانی انجام شده است و تعمیم آن به کشورهای دیگر باید با احتیاط صورت گیرد. براساس این محدودیت پیشنهاد می‌شود که این مقیاس در کشورها و فرهنگها و موقعیتهای دیگر مجدداً اعتباریابی شود.

منابع

- اخوان کاظمی، بهرام. (۱۳۸۵). **امنیت در نظام سیاسی اسلام**، تهران: انتشارات کانون اندیشه جوان.
- ----- (۱۳۹۴). «الگوی امنیت در مکتب امنیتی جمهوری اسلامی ایران»، **فصلنامه آفاق امنیت**، ۸(۲۶)، ۱۰۵-۱۳۴.
- اسماعیلی، مصطفی و خواجه‌سروی، غلامرضا. (۱۳۹۶). «بررسی مفهوم امنیت در سیره معصومین (ع) (مطالعه موردی: تحلیل محتوای کتاب اصول کافی)»، **فصلنامه آفاق امنیت**، ۱۰(۳۴)، ۵-۳۴.
- امام‌جمعه‌زاده، سید جواد و درجانی، حسین. (۱۳۸۹). «امنیت در اسلام، مبانی و قالب‌های فکری»، **فصلنامه تحقیقات سیاسی و بین‌المللی**، ۲(۵)، ۱۲۵-۱۵۱.
- بوزان، باری؛ ویور، الی و پاپ دووید. (۱۳۸۶). **چارچوبی تازه برای تحلیل امنیت**، ترجمه علیرضا طیب، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- حسینی جلالی، محمدحسین. (۱۳۸۰). **دراسة حول نهج البلاغه**، بیروت: مؤسسة الاعلمی للمطبوعات.
- حسینی فرد، عاطفه؛ صرامی، سمیه و نکویی مهر، نفیسه. (۱۳۹۶). «حق برخورداری از امنیت روانی با تاکید بر اندیشه‌های اسلامی - عرفانی امام خمینی (ره)»، **مجله عرفان اسلامی**، ۱۰(۶۲)، ۳۰۰-۳۱۵.
- حیدری، اله‌رحم؛ عنایت، حلیمه و موحد، مجید. (۱۳۹۰). «جهانی شدن فرهنگ و احساس امنیت سیاسی: مطالعه موردی جوانان شهر شیراز»، **رهنامه سیاست‌گذاری سیاسی، دفاعی و امنیتی**، ۲(۴)، ۱۲۵-۱۴۷.
- خان‌احمدی، اسماعیل. (۱۳۹۱). «امنیت پایدار در نظام سیاسی اسلام از منظر نهج‌البلاغه»، **فصلنامه آفاق امنیت**، ۵(۱۵)، ۱۴۹-۱۸۷.
- دشتی، محمد. (۱۳۹۰). **ترجمه نهج البلاغه**، قم: دارالفکر.
- دولتی، کریم. (۱۳۹۱). «امنیت اجتماعی از منظر امیرالمومنین امام علی (ع)»، **فروغ وحدت**، ۸(۲۹)، ۱۵-۲۳.
- ذوالفقاری، شهاب‌الدین؛ جاوری، محمدجواد. (۱۳۹۲). «راههای ایجاد امنیت روانی و موانع آن در اندیشه حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی)»، **فصلنامه امنیت پژوهی**، ۱۲(۴۴)، ۱۲۳-۱۴۸.
- رنگریز، حسن. (۱۴۰۰). «طراحی الگوی مردم سالاری حکومتی توسط رهبری اصیل مبتنی بر آموزه‌های نهج‌البلاغه»، **فصلنامه پژوهشنامه نهج‌البلاغه**، ۹(۳۶)، ۱۰۱-۱۲۶.
- رهبر، عباسعلی و سوری، فرزاد. (۱۳۹۵). «دولت و مدل امنیت سیاسی مطلوب در جامعه دینی»، **فصلنامه دولت پژوهی**، ۲(۵)، ۱۰۱-۱۳۳.
- سعیدی، میلاد. (۱۳۹۹). «بررسی مؤلفه‌های احساس امنیت روانی خانواده‌های ایرانی و آسیب‌شناسی آن در خرده نظام‌های خانواده و فرآیند رشدی فرزندان»، **فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان درمانی**، ۱۱(۴۱)، ۲۱۱-۲۳۴.
- کاویانی، محمدهادی. (۱۳۹۰). «حق امنیت فردی و تأمین آن در نهج‌البلاغه»، **مجله حقوق خصوصی**، ۸(۲)، ۱۰۳-۱۳۶.

- کاهه، احمد. (۱۳۸۴). **مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی**، جلد ۱. تهران: انتشارات گلپونه.
- معین‌آبادی بیدگلی، حسین. (۱۴۰۰). «تحلیل مضمونی کنش‌های حکمرانان در نهج البلاغه»، **فصلنامه پژوهشنامه نهج البلاغه**، ۹(۳۵)، ۳۷-۵۴.
- مقاتلی، نعیم؛ پورشمس، مراد؛ جمالینی لقب، عادل و ابراهیمی، امرالله. (۱۳۹۱). «مفاهیم و نظریه‌های امنیت در نهج‌البلاغه»، **فصلنامه دانش انتظامی بوشهر**، ۳(۸)، ۱-۱۹.
- Allport, G. (1961). **Pattern and Growth in Personality**. New York: Holt, Rinehart & Winston
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). "Using thematic analysis in psychology". **Qualitative research in psychology**, 3(2), 77-101.
- Boyatzis, R. E. (1998). **Transforming qualitative information: Thematic analysis and code development**. Sage
- Buzan, B. (1991). **People, States and Fear: an agenda for international security studies in the post-cold war era Harvester Wheat sheaf Publication**. London.
- Demir, M. (2008). "Sweetheart, you really make me happy: Romantic relationship quality and personality as predictors of happiness among emerging adults". **Journal of Happiness Studies**, 9(2), 257-277.
- Hassan, O. (2015). "Political security: From the 1990s to the Arab spring". **Contemporary Politics**, 21(1), 86-99.
- Maslow, A. H. (1943). "A theory of human motivation". **Psychological Review**, 50(4), 370-396. doi:10.1037/h0054346.
- Maslow, A. H. (1942) The dynamics of psychological security-insecurity Character and Personality p.331-344.
- Maslow, A. H., Hirsh, E., Stein, M., & Honigmann, I. (1945). "A clinically derived test for measuring psychological security-insecurity". **The Journal of general psychology**, 33(1), 21-41.
- Schneier, Bruce (2008). The psychology of security, <http://www.schneier.com/essay-155.html>.
- Taormina, R. J., & Sun, R. (2015). "Antecedents and outcomes of psychological insecurity and interpersonal trust among Chinese people", **Psychological Thought**, 8(2), doi:10.5964/psyct.v8i2.143.
- UNDP. (1994). **Human development report**. New York Oxford: Oxford University Press. United Nation Trust Fund for Human Security. (2009). Human security in theory and practice. USA: United Nations.
- United Nation Trust Fund for Human Security. (2009). **Human security in theory and practice**. USA: United Nations.
- Yarmohammad Toski, M., Hajabolhasani, H. (2011). "Sense of security in women (aged 16-36) in Tehran and the social factors influencing it". **City and Landscape Journal**, 3(18), 4-14.